

Przegląd wybranych czasopism zagranicznych

Jürgen Enders, Harry de Boer, Elke Weyer, *Regulatory Autonomy and Performance: The Reform of Higher Education Re-visited* (Autonomia regulacyjna i wydajność: ponowne podejście do reformy edukacji na poziomie wyższym), „Higher Education” 2013, vol. 65, iss. 1, s. 5–23, DOI: 10.1007/s10734-012-9578-4.

Przez ostatnie trzy dekady reformy sektora publicznego miały na celu zapewnienie publicznym organizacjom większego zakresu autonomii. Przekazanie im przez władze polityczne bezpośredniej kontroli było wyjaśniane jako sposób zwiększenia efektywności w zakresie świadczenia przez nie usług. Powszechnie dyskutowanym zagadnieniem była kwestia, w jaki sposób demokratyczne rządy zmieniają relacje z publicznymi organizacjami usługowymi oraz jaki będzie to miało wpływ na ich wewnętrzną i zewnętrzną kontrolę.

Tematem dyskusji podjętej w artykule są zmiany zachodzące w zakresie usług publicznych po wykorzystaniu zaprezentowanego przez autorów zabiegu. Autonomizacja stała się częścią szerszej debaty dotyczącej przejścia od rządowej kontroli do regulacji stanowych, a także od podejścia „Starej Publicznej Administracji” do „Nowego Zarządzania Publicznego”.

Głównym celem opracowania jest przybliżenie empirycznego i konceptualnego rozumienia rządowej kontroli oraz organizacyjnej autonomii studiów na uczelniach wyższych. Takie podejście umożliwia połączenie analiz odnoszących się do edukacji uniwersyteckiej z szerszą literaturą akademicką dotyczącą reform zarządzania publicznego, wspólnych relacji, metod socjologicznych, w szczególności analizy polityki publicznej i struktury instytucjonalnej.

Pierwsze pytanie postawione przez autorów związane jest ze znaczeniem autonomii w procesie zmian współczesnej polityki edukacji na poziomie wyższym. W celu zrozumienia historycznego tła oraz zmiennej natury podejmowanego zagadnienia autorzy rozpoczęli analizę od znaczenia autonomii w przeszłości, wskazując, że jej podstawą było zaufanie instytucjonalne i autonomia profesjonalna, a zakończyli na współcześnie obowiązującej autonomii organizacyjnej.

Enders, de Boer i Weyer odnieśli się przede wszystkim do czynników kontekstowych i politycznych, stanowiących przeformułowania autonomii w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Ponadto postawili pytanie, w jaki sposób można empirycznie ocenić wpływ reform politycznych na autonomię i kontrolę uczelni jako organizacji. Autorzy rozróżnili formalną i realną organizacyjną autonomię uczelni i opracowali wielowymiarową taksonomię do ich badań empirycznych. Taksonomia ta, zastosowana w przypadku uczelni holenderskich, podkreśla sformułowaną tezę „autonomii prawnej”, tj. zastosowania autonomii organizacyjnej jako narzędzia regulacji rządowych w ramach nowego systemu „kontroli rządowej”.

Ostatnie pytanie badawcze postawione w artykule dotyczy rodzajów dowodów empirycznych, jakimi dysponują autorzy, aby określić powiązania pomiędzy autonomią uczelni a jej efektywnością. By na nie odpowiedzieć, autorzy odnoszą się do

międzynarodowych badań dotyczących autonomii oraz wydajności organizacyjnej w szkolnictwie wyższym i podejmują dyskusję na temat otrzymanych wyników i ujawnionych przez nie problemów.

W konkluzji dokonano podsumowania przedstawionych wyników i wskazano na przyszłe obiecujące możliwości badań dotyczących autonomii i wydajności organizacji jako dwóch podstawowych pojęć we współczesnej debacie dotyczącej szkolnictwa wyższego.

Monika Kotowska-Lewińska